MLASTINA DESNĂDEJDIEI de Ad. Mogâldea

Pe ferestruica din fund a reduitului, zorile au năvălit odată cu ultimul strigăt al sentinelei.
— Postul Nr. 13 bine-eeee!
De dinafară s'a descleştat un lacăt, au zăngănit zăvoarele trase din rugină, iar sublocotenentul de serviciu şi-a primit ca întotdeauna raportul sub săbiile braţelor întinse:
— Salonul întâiu legionar este gata pentru deschidere !

*

Ion Jurubiţă a rămas în cameră în grija medicinistului Partenie care-i desbandajase picioarele. Erau tot aşa de umflate. Pe tălpi se cunoşteau mai pronunţat dungile, iar carnea vie de dedesubtul unghiilor, se ridicase băşici vinete.
Scândura patului îl înghioldea şi parcă îl ardea ca o podea de cărbuni. A simţit atingerea ca pe un fior.
— Mă doare, camarade!
Studentul căuta să-l încurajeze:
— Numai un pic... ai să vezi că trece...
Neculai Partenie îi cunoştea durerile. Trecuse şi el în parte prin aceleaşi suplicii inchizitoriale la Prefectura Poliţiei, suferise grozav „biciuirea tălpilor" şi „smulgerea unghiilor" şi parcă şi acum când îşi aducea aminte, după atâtea săptămâni, carnea i se scrijilea, sângele îl furnica şi-l inunda.
Ion nu s'a văitat. Işi încleştase unghiile în mână şi răsufla greu:
Ah, canaliile! Canaliile...
Din adâncul sufletului, cuvintele izbucniseră parcă a uşurare.
Cei doi au rămas faţă în faţă. Unul întins lung, cât era de falnic, iar al doilea, vertical; răzbunător.
Ceilalţi băeţi, ieşiseră în curte.
Era zi de „post negru". Grupuri, grupuri se plimbau în dute-vino şi discutau ultimele ştiri. Intr'un colţ, redacţia lui „13 Jilava" lucra pentru ultimul număr.
Ion Moga dădea instrucţiuni.
Acelaşi de totdeauna şi de oriunde Dan Mitrea, dominând, îşi strânsese oamenii şi-i pusese să cânte.
Accentele au zburat din piepturi, tari, din ce în ce mai tari ca şi cum ar fi vrut măcar ele sa poată evada dintre ziduri :

„Prin furtuni şi 'nchisori, noi trecut-am
Mişelii şi trădări cam călcat

Suferinţi ne-au călit în credinţă
Pentru cruce viteji am luptat"...

Unul câte unul, se apropiaseră toţi. Cântecul devenea torent. Treceau în melodie toţi anii grei de prigoane, toate ridicările spre azur, toate luptele, tot amarul şi toate dorinţele unei biruinţi care trebuia să vină.
Trupurile încătuşate în cazemete, se transformaseră. Nu mai erau legate, se liberase, se zvârcoliseră peste ziduri şi păşeau acum în cohorte, cot la cot, umăr la umăr, pe drumurile de foc şi biruinţe ale unei ţări noui. **Pe drumurile unei Românii Legionare** :

„Din adâncuri se 'nalţă Legiunea,
Lanţuri cad şi 'nchisori se deschid.
Căpitane, mereu vei fi îndemnul
Prin jertfe de eroi am biruit"...

Parcă a fost o veşnicie şi parcă nu a fost deloc. Aripile s'au frânt.
Arhanghelii au trebuit să cadă.
Comandantul fortului se năpustise înăuntru, urmat de câţiva soldaţi. Era galben ca ceara şi vocifera înebunit :
— Comunism... comunism... am să vă arunc pe toţi în „camera neagră". Aţi auzit ? La camera neagră... Am dat ordine să nu mai cântaţi...
Mitrea a sărit în faţă :
— Domnule Maior... Noi...
— Nici un Domnule Maior..., voi sunteţi buni de împuşcat...
S'a oprit cu vorbele înţepenite în cerul gurii. Soldatii încărcau armele.
Legionarii se strângeau unul într'altul, bloc, uniti, gata de moarte.
A tunat atunci Bart. Livadaru:
— Impuşcaţi-ne... poftiţi, suntem gata...
Şi fără să mai poată răbda, le-a aruncat ultimul cuvânt: **Canaliilor !**
Maiorul se domolise. A primit cuvintele ca şi cum nu le-ar fi auzit, apoi a adăugat zâmbind:
— Domnilor, dece nu vreţi să înţelegeţi?... Uite, acum trebue să treceţi „dincolo", îl scoatem pe "el"...
Legionarii au înţeles. Ştiau pe cine trebue să-l scoată. Unul câte unul au intrat în „ganguri", apoi uşile au căzut grele...
Din funduri, din adâncuri, cântecul, nu se mai auzea.

*

Rămas singur în salon, Jurubiţa ştia dece îi fusese luat camaradul care-l

îngrijise, de lângă el. **Ar fi fost singurul care ar fi putut să vadă.** La el nu se gândiseră, ştiindu-l că nu se putea ridica la fereastră, şi de aia îl lăsaseră. Şi totuşi. Acolo, în curtea de dincoace de gratiile care lîi stăteau în faţă, se plimba acum Căpitanul. Era singura oră de libertate şi de destindere fizică a Lui.
Nici un legionar nu l-a putut vedea, cu toate că-L ştiau lângă ei.
Trebuinţa de a-l privi, îl pătrunsese peste toată dureread. Incercă să se ridice. Fulgere îi brăzdară picioarele ; totuşi, cu puteri supranaturale, reuşi să-şi înalţe capul.
— Trebue! Ion Jurubiţă nu mai ţinu seama de nimic. Ştia numai **că trebue** să-L vadă, iar apoi... nu-1 mai interesa.
Rezemă picioarele în cimentul camerei. Băşicile plesniră. A simţit trăsnetele iar, s'a încovoiat puţin, dar numai puţin, apoi s'a ridicat, din nou. Mâinile i se încleştară de zăbrelele reci. Incă o încordare, încă o durere imensă oprită în muscatul buzelor, şi gata.
Acum este sus. Intâi l-a orbit soarele. S'a şters la ochi şi s'a tras mai înapoi. Acum vede. Vede bine. Vede ceeace nu a văzut niciodată.
In curtea circulară, înălbită ca ziua, un om, cu capul svârlit spre cer, spre azur; cu părul, acelaş păr de totdeauna, rebel, pe care îl ştia; cu ochii... dar ochii erau trişti şi parcă obosiţi; un om cu aceiaş faţă de Arhanghel, se plimba... singur.
Căpitanul !

Jurubiţă ar fi vrut să-L strige, ar fi vrut să-L salute, dar nu o făcu. Ştia că ar fi dat imediat jos. Şi-a oprit astfel vorbele între dinţi, şi a rămas aşa, numai să vadă. Celelalte simţuri; durerea, tot, nu îi mai existau.
E numai ochi.
Căpitanul !
Este îmbrăcat în aceleaşi haine negre, sobre; calcă rar, îi cade pasul greu şi se gândeşte.
La ce se gândeşte Căpitanul?
Şi iarăş ar vrea să-L strige.
De sus de pe ziduri a pornit o sentinelă.
Căpitanul s'a întors în loc brusc. Priveşte în soare şi ochii I s'au deschis mari, albaştri, de vultur. De *undeva din funduri*, *viscolesc* tării de *cântece*. Se aude încet ca o rugă :

“Legionare !
Căpitanul te-a chemat
Legionare ştii să mori.

Legionar, eşti neînfricat"...

Au sbucnit în privirile Lui, reflexe de bucurie. Numai atât. Apoi a continuat să se plimbe.

“Legionare, legionare
Sfânt-Arhanghel cere iară
Infruntă-ti senin toţi duşmanii
Şi-aruncă-ţi călăii în pară"...

Ion Jurubiţă, nu s'a mai putut înfrâna. Aşa cum era încleştat pe gardul de fier, a scos mâna întinsă printre gratii şi cu toate puterile şi-a svârlit salutul :
— Să trăeşti. Căpitane !
Incă o privire de bucurie în zâmbet parcă şi... negură, besnă. Gândurile s'au rupt, legionarul a căzut ca o fâlfâire de aripă de sus.

Un moment simţi cum îşi pierde cunoştinţa. In răceala cimentului, ochii i se deschiseră mari, mari de tot, pământul se desfăcu părticică cu părticică, într'o feerie de lumini şi culori.
Simţea mii de dureri grele şi apăsătoare ca nişte ciocane aprinse între coaste, apoi o furnicătură grozavă în spate, în picioare, şi în el. Instinctiv îşi purtă mâna ghimotoc însă şi-o retrase imediat, fulgerătură de trăsnet în miez copt de vară ploiasă. Era plină de sânge cald, cald şi mult ca o cascadă.
Ar fi vrut să strige, sa-şi sbiere bucuria ca să o audă tot fortul, toti camarazii, tot pământuL Din vârful picioarelor şi din creştetul capului s'a simţit şi parcă se prăbuşea, încă.
Nimic... gol... atât.

Alb, îngrozitor de alb. Oamenii mulţi ca la o paradă şi cântece.
Cobora trepte şi suia înălţimi. O mână de catifea i se puse pe umeri, desmierdându-l, apoi îl trase binişor. Pacă era o paiaţă. I se rupsese sforile şi desmembrat nu ştia ce să facă.
Incet, încet, deschise întâi un ochi. Urechile îi vâjâiau dar nu mai s imţea durerea aceia de moarte. Ce se întâmpla ? Unde se găsea?... Il salutase pe Căpitan!?... Şi pe urmă!?...
Inchise ochiul şi de astă dată îi deschise pe amândoi. Parcă era o maşină. Se înfiora, vru să facă un semn, dar în zadar. Vru să strige la oamenii îmbrăcaţi în alb, de lângă el, dar dispăruseră. Veneau acum, cufundaţi în aureole, alţi oameni... Mulţi, mulţi, încovoiaţi, desbrăcaţi, goi, sfâşiaţi, rupţi, cu piepturile sângerânde, cu lanţuri zăngănind împrejurul picioarelor... păşind rar şi

înspăimântător, drum de calvar.
Dar dece intră şi el în mijlocul lor!? L-au primit în ei, ca înrt'o deschidere de ape verzui, tot aşa de tăcuţi, tot aşa de plecaţi pe un drum neştiut. Şi parcă nu-l mai durea nimic, pare că e uşor ca un fulg. Dar ce forţă îl trage în jos, spre pământ, încovoiat? Unde e fruntea lui, ridicată luminoasă spre cer? Unde sunt trupurile lor de ieri, vuinde, crescânde în lumină şi furturi?! Unde aripile lor dela glesne? S'au frânt! Nu, nu se poate...
Şi drumul devenea din ce în ce mai anevoios. Trupurile obosite, înaintau din ce în ce mai greu. Sub picioare pământul începea să se sfarme. Să se subţieze, să se încleieze. Se transformă **în mlaştină**. Deja coloana a pătruns în smârcuri. Pe lângă miile de picioare, înfundate, ţâşneau iezeri de noroi... curg împuţituri peste degete.
Din ce în ce, mlaştina se afundă, devine mai neagră, mai nămoloasă, mai înfiorătoare. In fund de zări, nu se vede nici un fel de scăpare... Negru, negru, beznă si tăiosenia unui vânt.
Câtiva s'au oprit în margine, altii au căzut sub *greutate*, dar *el înaintează*, iar în urma lui, întreg puhoiul de trupuri schilave, geme şi se încordează. Au rămas unii pe loc şi privesc înfricaţi spre înainte.
Bezna şi mlaştina i-a îngrozit.
Din piepturile slabe au zvârlit strigăte şi văicăreli, apoi au vrut să se întoarcă. Dar nu mai au putere. Smârcurile îi opresc, apele îi îneacă.
Ion Jurubiţă, a rămas cu puţini să le înfrunte. Sunt obosiţi, dar au nădejde.
Au făcut toţi semnul crucii şi a strigat un glas: **Inainte!**
Şi minune. Simte, simt cu toţii curn se înviorează. Noroaele parcă se limpezesc, pământul nu-i mai ţine aşa de rău. Frunţile se vor iarăşi ridicate spre înlăţimi. Zorile şi-au aprins din beznă iarăş aurori pe umeri.
Convoiul lanţurilor s'a oprit pentru încă un popas. Uşor ...
Fantomele verzi rupte si încătuşate, se pierd în alb.
Cremenea mlaştinei se sfarmă bucăţică de bucăţică.
Şi iarăşi îl doare fiinţa.

Când au revenit băeţii, l-au găsit întins cât era de lung. Plin de sânge şi cu puroaiele înecându-l. Ion Jurubiţă surâdea, dar răsufla greu.
— Camarazi... L-am văzut... pe... Căpitan. Dar dece... şi... mlaştina des-nă-dej-dei!?

*

In după amiază soarele tomnatec, pornise să coboare pentru „închidere". Se apropia ora încetării „postului" şi artelnicii aduceau bucatele reci ale

cazanului: fasolea lungă dela amiază, jumătatea pietrificată de pâine şi căldările cu apă.
Bart. Livadaru i-a adunat în cameră. Şi momentul pornea înălţător. O comandă scurtă, apoi braţele s'au svâcnit dela inimă în sus: spade.
— Pentru rugăciune!
Salonul a încremenit în tăcere.
— Să ne rugăm lui Dumnezeu !
Zecile de glasuri au strigat în acelaş timp: tunet.
— *Să ne rugăm lui Dumnezeu!*
Să ne ridicăm cu gândul...
Să ne ridicăm cu gândul...
— ... Şi la înălţarea Patriei...
Şi la înălţarea Patriei...
— prin muncă şi jetfă...
prin muncă şi jertfă...
— Aşa...
— *aşa...*
— să ne ajute Dumnezeu...
— *să ne ajute Dumnezeu...*
Stânci vii, legionarii erau numai cuvânt. Li se iluminaseră ochii şi frunţile şi parcă nu mai erau pământeni.
Tot Bart. Livadaru porneşte să facă apelul.
— Ion Moţa !
— *Prezent!*
— Vasile Marin!
— *Prezent!*
— General Cantacuzino!
— *Prezent !*

Dan Mitrea a ordonat „drepţi" şi a spus „poftă bună".

După masă, când zangătele au legat iarăşi uşa lângă lumina pală a singurului bec electric din salon, "13 Jilava", apărută, îşi cerea cititorii.

Ad. MOGÂLDEA

_____
Fragment din romanul în pregătire: VIN LEGIONARI VUIND, CRESCÂND CA O FURTUNĂ...
"Universul Literar", Anul XLIX, Nr. 47, Sâmbătă 16 Noembrie 1940